

ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ

**Олий таълим,
фан ва инновациялар вазирлигида
Хотин-қизларга ва ногиронлиги бўлган
шахсларга яртилган имкониятлар тўғрисида**

МАЪЛУМОТ

Бугунги кунда Республикамиздаги олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабалар сони **1 млн. 200 минг** нафардан ошиб, шундан хотин-қизлар **598 мингни (49,8 фоизни)** ташкил этмоқда. Бу ўз навбатида **2017 йилги** кўрсаткичдан **12 фоизга** ошган.

Магистратура босқичида ўқишини давом эттираётган талаба-қизлар сони **13 минг 995 нафар** бўлиб, жами талабалар сонига нисбатан **59,5 фоизни** ташкил этади.

Бу кўрсаткич магистратура босқичига ўқишга қабул қилинган талаба-қизларимизга **контракт тўловларининг давлат томонидан тўлаб бериш** амалиётининг йўлга қўйилиши сабабли йил сайин яхшиланиб бормоқда.

Ўз навбатида Республика бўйича соҳалар кесимида ўқитилган талаба-қизлар улуши ҳам йилдан йилга **ортиб бормоқда.**

Жумладан, 2023/2024 ўқув йилида олий ўқув юртларида таҳсил олаётган хотин-қиз талабаларнинг STEAM таълим йўналишлари бўйича таҳлил қилганда **физика** йўналишида таҳсил олаётган жами талабаларнинг **64 %и** (10 526/6756) хотин-қизларни ташкил этади.

Ҳукумат қарори билан **“Коллеж ва техникумларда қурилиш, транспорт, коммунал, қишлоқ хўжалиги ва хизмат кўрсатиш соҳаларидаги касб (мутахассислик) бўйича таълим олаётган хотин-қизларнинг тўлиқ давлат гранти асосида таълим олиш тартиби тўғрисида”**ги низом тасдиқланди.

2023/2024 ўқув йилидан бошлаб, коллеж ва техникумларда **қурилиш, транспорт, коммунал, қишлоқ хўжалиги ва хизмат кўрсатиш** йўналишлар бўйича тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилинган хотин-қизлар **тўлиқ давлат гранти асосида ўқийдилар.**

Коллеж ва техникумларга ўқишга қабул қилинган хотин-қизлар учун талаб этиладиган давлат гранти маблағлари республика бюджетидан ажратилади.

Ҳар йили эҳтиёжманд оилалар фарзанди бўлган **2 минг нафар** хотин-қизларимиз давлат гранти асосида олий таълим муассасаларга ўқишга қабул қилиниб келинмоқда.

Шу тариқа бугунга қадар қарийб **7 мингга яқин** хотин-қизлар давлат гранти асосида олий таълим ўқишга қабул қилинди.

- мутахассислиги бўйича камида **5 йил меҳнат стажига**, лекин олий маълумотга эга бўлмаган **500 нафар хотин-қизларимиз ҳар йили** Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси тавсияномаларига асосан тест синовлари натижаларига мувофиқ контракт асосида **ўқишга қабул қилинмоқда**.

- давлат олий таълим муассасаларининг магистратура босқичида ўқиётган барча **хотин-қизларнинг контракт тўловлари қоплаб берилиши** ва бунга **ҳар йили** камида давлат бюджетидан **200 млрд. сўм** ажратиб борилмоқда.

2022 йилда қарийб **133,6 минг** хотин-қизнинг ўқиши учун **1 триллион 250,5 миллиард сўм** ажратилган бўлса, жорий йил 30 сентябрга қадар қарийб **116,4 минг** аёл-қизга **1 триллион 296,7 миллиард сўм** миқдорида **фоизсиз таълим кредити** ажратилган.

4 минг нафарга яқин муҳтож ёлғиз аёллар ва боқувчисини йўқотган қизларни олий таълимдаги контракт-тўловларини қоплаб берилди.

2023 йилда олий таълим муассаса ва илмий ташкилотларда **6 минг 217 нафар** хотин-қизлар олий таълимдан кейинги таълим тизимида (докторантура) илмий-тадқиқот фаолиятини олиб боришмоқда.

Шундан:

таянч докторантурада – **3 минг 882 нафар**;
докторантурага – **276 нафар**;
стажёр-тадқиқотчиликка – **229 нафар**;
мустақил изланувчиликда – **1 минг 830 нафар**.

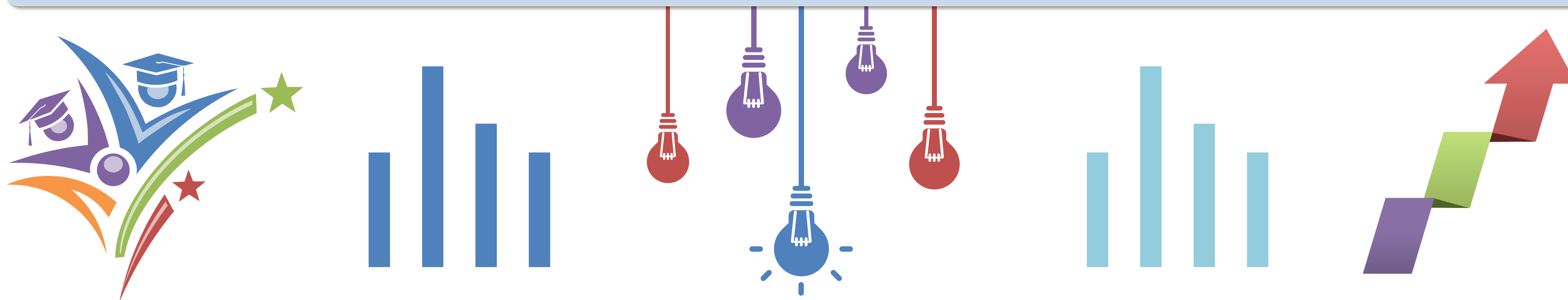
2023 йилдан бошлаб олий таълим муассаса ва илмий ташкилотларга хотин-қизлар учун умумий квота доирасида қўшимча **300 та мақсадли квота** ажратилиб келинмоқда.

Илм-фан соҳасидаги иқтидорли қизларни ижодий салоҳиятини қўллаб-қувватлаш ҳамда ривожлантириш мақсадида улар томонидан амалга оширилаётган илмий лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш, яратиладиган интеллектуал лойиҳаларни чоп эттириш, патентлаштиришга кўмаклашиш йўналишида қатор ишлар амалга оширилиб келинмоқда.

Жумладан, Олий таълимдан кейинги таълим институтларига жами **4 минг 907 та** ўринга қабул квотаси ажратилган бўлиб, шундан **2 минг 374 та** квота хотин-қизларга (**48 фоиз**) ажратилган.

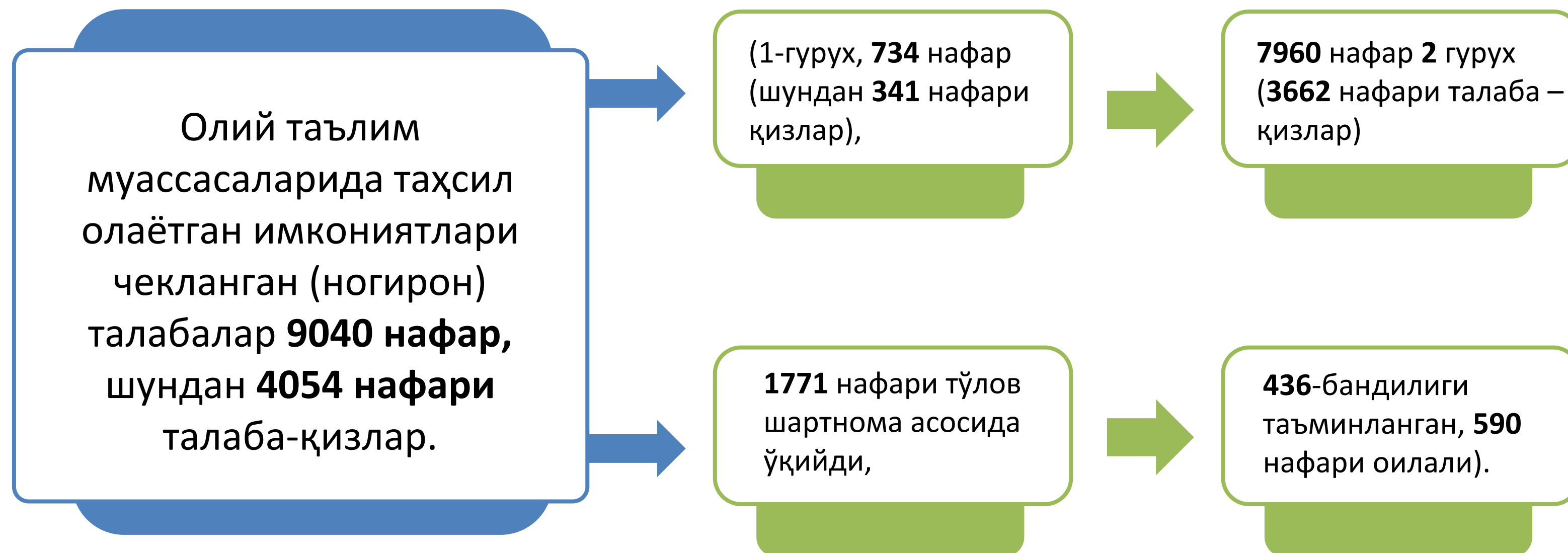
Бунда, стажёр-тадқиқотчиликка — **229 та**, таянч докторантурага — **2014 та** ва докторантурага — **131 та** қабул квотаси ажратилган.

Иқтидорли ёш хотин-қизларни хорижда чет тиллари курсларида ўқишларини таъминлаш, уларни юқори нуфузли идораларда илмий стажировка ўташларига кўмаклашиш бўйича 2023 йилда **47 нафар** ёш олималарнинг илмий стажировкалари молиялаштирилган бўлиб, шундан **14 нафари** Буюк Британияга, **9 нафари** Венгрияга, **3 нафари** Германияга, **1 нафари** Латвияга, **1 нафари** Норвегияга, **3 нафари** Озарбайжонга, **1 нафари** Словакияга, **3 нафари** Чехияга, **1 нафари** Францияга, **4 нафари** Беларусга, **7 нафари** Россия Федерациясига илмий стажировкага юборилди.

Вазирлик томонидан 2023 йилда **12 нафар** хотин-қизларни дастурий ишланмаларини, инновацион ғояларини, ихтирочилик, рационализаторлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш мақсадида тижоратлаштиришгача тайёрлаш лойиҳаларини амалга ошириш учун жами **9,35 млрд.** сўм маблағ ажратилди.

Республика олий ва профессионал таълим муассасаларида ногиронлиги бўлган шахсларга яратилган имтиёзлар тўғрисида маълумот

Ўқишга қабул қилиш бўйича берилган имтиёзлар

Ушбу қарор қабул қилингунга қадар ногиронлиги бўлган абитуриентлар соғлом абитуриентлар билан биргаликда кириш имтиҳонларида иштирок этардилар ва ўз-ўзидан ногиронлиги бўлган абитуриентларнинг кириш имтиҳонлари натижаларига кўра талабалikka қабул қилинишида имкониятлари пасайиши кузатилган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълим муассасаларига ногиронлиги бўлган шахсларни қўшимча давлат гранти квоталари асосида ўқишга қабул қилиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида” 2018 йил 2 июнда 417-сон қарори қабул қилинди.

2018/2019 ўқув йилидан бошлаб эса ажратилган алоҳида давлат гранти квоталарига танловлар фақатгина ногиронлиги бўлган шахслар ўртасида бўлиб ўтмоқда.

Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 2019 йил 27 июндаги ПҚ-
4359-сон қарорига асосан 2019/2020 ўқув
йилидан бошлаб ногиронлиги бўлган
шахслар учун олий таълим
муассасаларига алоҳида 2 %ли давлат
гранти асосидаги қабул кўрсаткичлари 3
та – кундузги, сиртқи, кечки таълим
шакли бўйича ажратилиши белгиланди.

Шу билан бирга, 2019/2020 ўқув йилидан
бошлаб кўзи ожизлар тоифасига кирувчи
сифатида ҳамда ногиронлиги бўлган
шахсларга ажратилган квота доирасида
давлат гранти асосида таҳсил олаётган
талабалар ўқишини олий таълимнинг мос
ва турдош таълим йўналишлари ва бошқа
таълим шаклларида давлат гранти
асосида кўчирилишига рухсат этилди.

Олий таълим муассасаларига кўзи ожиз абитуриентларни қабул қилиш Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 20 июндаги 393-сон қарори билан тасдиқланган Олий таълим муассасаларининг бакалавриатига талабаларни ўқишга қабул қилиш тартиби тўғрисидаги низомга 3-иловада (Олий таълим муассасаларига кўзи ожиз абитуриентларни ўқишга қабул қилиш тартиби) белгиланган тартибга мувофиқ амалга оширилади.

Олий таълим муассасаларига кўзи ожиз абитуриентларни ўқишга қабул қилиш тартибига кўра:

кўзи ожиз абитуриентлар олий таълим муассасаларига кириш чоғларида кириш имтиҳонларини таълим йўналишлари бўйича Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан тест синовлари учун белгиланган фанлар мажмуасига мос келувчи кўп балли ёки уларга келтирилган беш балли баҳолаш тизими бўйича, анъанавий услубда топширадилар;

кириш имтиҳонларидан муваффақиятли ўтган (кўп балли тизимда баҳоланганда—максимал баллнинг 55 фоизидан юқори балл олган, беш балли баҳолаш тизимида баҳоланганда — «3», «4» ёки «5» баҳо олган) абитуриентлар Давлат комиссияси қарори асосида танловсиз, алоҳида ажратилган ўринларга давлат грантлари асосида қабул қилинадилар.

Ўқув адабиётлар билан таъминланганлигик кўрсаткич

Ўзбекистон Кўзи ожизлар жамияти билан ҳамкорликда кўзи ожиз ва заиф кўрувчи талабалар учун **педагогика, психология, тарих, математика, филология, бизнес ва бошқарув, ҳуқуқ, хорижий тил, санъат ва маданият, спорт, физика** ихтисосликлари бўйича **12 номда (1 500 нусхада) 967 млн.** сўмлик ўқув адабиётларини Брайль ёзувида чоп этиш ишлари амалга оширилмоқда.

Қулай шарт-шароитлар яратиш

Олий таълим муассасалари биноларининг ички ва ташқи йўлакларидида таянч-ҳаракат аппаратида ногиронлиги бўлган талабаларнинг хавфсиз ҳаракатланишини учун кириш жойларида меъёр талабларига мос **пандуслар, тутқичлар, махсус (тактиль плиткали) йўлаklar** ва юқори қаватларга кўтарилиш учун лифт ёки кўтарма йўлаklar ҳамда биринчи қаватларида алоҳида махсус ҳожатхоналар барпо этилган.

4203 нафар ногиронлиги мавжуд бўлган талабалар турар жойлари билан тўлиқ таъминланди.

Шунингдек, ногиронлиги бўлган талабалар турар жойида яшаганлик учун тўловлардан озод этилган.

Алишер Навоий номидаги тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида “инклюзив таълим” илмий-амалий лабораторияси фаолият юритмоқда.

Лабораториянинг мақсади инклюзив маҳсулотлар таъминотини яратиш орқали алоҳида таълим эҳтиёжлари бўлган ўқувчилар ва талабалар учун ўқув-илмий адабиётлар ҳамда замонавий ахборот воситаларидан мустақил фойдаланиш имкониятини кенгайтиришдир.

Ногиронлиги бўлган талабаларнинг меҳнат бозорига кириб келишлари учун

Ҳозирда ногиронлиги бўлган талабаларнинг очиқ меҳнат бозорида муносиб иш билан таъминлаш учун ishplus.uz махсус рекрутинг веб-порталидан фойдаланиб келмоқда.

Профессионал таълим тизимида

Жорий ўқув йилида профессионал таълим муассасаларида жами **1789 нафар** ногиронлиги бўлган ўқувчилар таълим олмоқдалар.

Шундан, касб-ҳунар мактабларида **1532 нафар**, коллежларда **151 нафар** ҳамда техникумларда **106 нафарни** ташкил қилади.

Ўзбекистон Республикасининг “Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари тўғрисида” Қонунда Давлат ногиронлиги бўлган болаларнинг бепул умумий ўрта, мактабдан ташқари, ўрта махсус ва **профессионал таълим олишини** кафолатлаши белгиланган.

Шунингдек, бугунги кунда Республикадаги **4 та** имконияти чекланган шахслар учун ихтисослаштирилган касб-ҳунар мактабларида жами **1 525 нафар** ўқувчиларга қизиқишларидан келиб чиқиб, малакали педагог кадрлар томонидан касб-ҳунар ўргатилмоқда.

**Талабалардан келиб тушган мазкур якунларига кўра таклифлар
юзасидан ҳозирда амалий ишлар бошланган**

■ Тутқаноқ (эпилепция) касаллиги бор бўлган талабаларни онлайн таълим шаклига ўтказиш;

■ ногиронлиги бўлган талабалар давлат гранти асосида таҳсил олаётганлиги учун уларни сиртқи таълим шаклига кўчиришда давлат грантини сақлаб қолиш;

■ Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида халқаро имо-ишоралар тили факультетини очиш;

■ ногиронлиги бор талабаларнинг бандлигини таминлаш мақсадида таълим муассасаси тасарруфида кичик ишлаб чиқариш корхоналари ва ташкилотларини ташкил этиш.

Таклифлар

- Таълим муассасаларида таҳсил олаётган имконияти чекланган, ногиронлиги бўлган талабалар учун рақамли технологиялари маркази, IT-паркларда ахборот технологиялари, компьютер саводхонлиги, дастурлаш технологияларига оид ўқув курслари ташкил этиш.

- Таълим муассасаларида таҳсил олаётган имконияти чекланган, ногиронлиги бўлган талабалар учун IT-парклар билан ҳамкорликда роботехника, рақамлаштириш, сўний интеллект бўйича амалий машғулотларни йўлга қўйиш.

- Олий ва профессионал таълим муассасаларида таълим бераётган кўзи ожиз устозларга индивидуал махсус ёрдамчи ажратиш чораларини кўриш. ✓

- олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларида қатнашаётган эшитиш ва нутқида нуқсони бўлган абитуриентларни республиканинг барча ҳудудларида сурдотаржимон хизматлари билан таъминлаш;

- тест синовлари тўғрисида абитуриентларга маълумот бериш учун тайёрланадиган видеороликларни сурдотаржима билан тайёрлаш;

- таянч-ҳаракат аъзоларида (ёза олмайдиган) нуқсони бўлган абитуриентларга жавоблар варағини бўяшда кўмаклашиш учун қўшимча назоратчилар бириктириш;

- Тошкент давлат педагогика университети ҳузурида "Миллий имо-ишора тилини ривожлантириш илмий тадқиқот маркази"ни ташкил этиш.